

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 35 L.
Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 53

V Gorici, v četrtek 10. julija 1924.

Let. VII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcijsko GORIŠKA STRAŽA Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.
Uprava in uredništvo: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Pravici zadoščenje!

Slovesen trenutek je bil, ko je ministerski predsednik Mussolini vstal v parlamentu tisto uro, ko so vsi poslanci s tesnobo pričakovali vesti, kaj se je zgodilo s poslancem Matteottijem. Sredi viharne spora je zadonelo iz Mussolinijevih ust oznanilo: Pravica se bo uveljavila, njen meč bo zadel vse zločince!

Vse ljudstvo je napeto poslušalo te besede in je zaklenilo to obljubo v srce. Zakaj zadnji čas je, da pravica začne svobodno in za vse enako delovati. Popraviti je treba vse krivice, ki so se zgodile, kaznovati je treba vse zločince, ki se še svobodno sprehajajo po deželi in še vedno strahujejo mirne državljanke. Le tako bo polagoma oživilo v množicah zaupanje v pravičnost, samo na ta način bo mogoče obnoviti temelj državnega miru — pravico.

Tudi v naši deželi je ta temelj močno omajan in zaupanje v nepristranost državnih oblasti je žal že močno ošibelo. In vendar je bilo v našem ljudstvu to zaupanje tako močno ukoreninjeno! Kdo so oni ljudje, ki so hoteli izpodkopati zaupanje v pravičnost državnih oblasti? Kje so ti najhujši rušilci pravnega reda, kod se sprehajajo ti zlobneži, ki so Z BESEDAMI povečevali državo, Z DEJANJI pa so jo blatili, poniževali, rušili?

Ti gospodje se še vedno sprehajajo po naši deželi. Mislijo, da za njih kazenski zakoni ne veljajo. V trdni zavesti, da so nekažnjivi, še vedno grozijo z nasilstvi in zločini. In že začenja ljudstvo verjeti, da se tem ljudem res nič ne more zgoditi.

V najvišjem interesu pravnega reda je, da neodvisna sodna oblast

naglo, odločno in brez obzira položi roko na vse, ki so se pregrešili proti temeljnim določbam kazenskega zakona. Užaljenemu pravnemu čutu ljudske skupnosti je treba dati polno zadoščenje! Še je čas, da se zaustavi sistematične rušilce pravnih načel pri njih zločinskem početju, še je čas, da se ohrani oni del zaupanja v pravičnost, ki je v ljudstvu še nedotaknjen. Toda treba je, da gredo pristojna oblastva naglo, in odločno vsem zločinom do dna!

Zivo želimo po svojih močeh pomagati, da se pravičnost, temelj socialnega življenja obnovi, ker to bo neznansko povzdignilo in okrepilo ugled vlade in države. Zato stavimo g. državnemu pravniku sledeča prasanja:

1.) Ali so Vam znana težka nasilja, ki jih je zagrešil g. zdravnik D'Ottone v Biljani in Medani o priliki občinskih in političnih volitev? Ali Vam je znano, da je pretepel celo vrsto nedolžnih in mirnih ljudi in da je zagrešil zločine, za katere določa kazenski zakonik ječo od 1-5 let?

Druga prasanja s potrebnimi dokaznimi gradivom bodo sledila.

Nočemo naštevati danes drugih težkih zločinov, ki so ostali nekažnovani. V našem listu smo priobčili dovolj gradiva, da more pravica brez težav iti svojo pot. Čakamo dejanj, naše ljudstvo ostro in stalno opazuje delo pravice in po delih si ustvarja svojo sodbo.

Mi pa hočemo kot svobodni in pravični državljani lojalno sodelovati, da se uresniči proti vsem rušilem pravnega reda tudi v naši deželi znameniti klic g. Mussolinija: »Pravica se mora uveljaviti!«

Kaj se godi po svetu?

Danes je trideseti dan, ko je bil nasilno uropan in potem nečloveško umorjen poslanec Matteotti. Trideset dni je že poteklo, toda razburjenje v ljudstvu se še vedno ni pogojevalo. Z vsem ogorčenjem se ljudstvo še vedno vprašuje: kje je milica? V to grozno skrivnost preiskava še do danes ni prinesla nikake jasnosti. Zdi se sicer, da se bo obistinilo mnenje, ki si smo ga po ljudovskem glasilu »Popolo« priobčili v zadnji številki, toda gotovosti ni še nikake. To povzroča, da se napetost nikakor in nikakor ne more poleči.

Časopisje, zlasti opozicijsko, še vedno dan za dnem piše o grozni zadevi in prihaja na dan z novimi odkritji. »Avanti« glavno socialistično glasilo z dne 9. t. m. z začudenjem ugotavlja, da obiskuje preiskovalni sodnik Matteottijevga slučaja dan za dnem justičnega ministra. »Zakaj« vprašuje list. »Ali ni dolžnost vlade pustiti ravno v sedanjem trenutku sodišču največjo svobodo. Zakaj se minister Oviglio toliko zanima za potek pre-

iskave. Nihče bi mu ne verjel, če bi trdil, da mu hoče pomagati najti krivce in razjasniti temni položaj. Kaj tedaj? Čitatelji si lahko sami napravijo odgovore.

Davljenje časopisja.

Ze po tem kratkem izvlečku iz »Avantija« je jasno za vsakogar, kako globoko pretresa Matteottijev umor vso italijansko javnost. Kljub temu pa vlada ne misli kreniti na drugo pot. Zdi se, da imajo v fašistovski stranki premoč oni, ki so za najostrejši boj proti vsem opozicijskim strankam. Ne kaže se to samo v izjavah raznih Farinaccijev, v nasilstvih, ki se dogajajo dan za dnem, temveč najbolj v sklepu ministrskega sveta z dne 8. t. m., ki pomenja pravečo davljenje svobodnega časopisja. Predno pristopimo v podrobnejšo razpravo o tem usodepolnem sklepu naj ga v kratkem navedemo:

Cl. 1. določa, da mora biti odgovorni urednik listov ali ravnatelj ali pa eden izmed rednih glavnih urednikov, Senatorji in poslanci ne morejo biti

odgovorni uredniki. Dalje ne morejo biti odgovorni uredniki tisti, ki so bili že dvakrat obsojeni radi kakakega zločina, zagrešenega potom tiska. Prefekt ima pravico odkloniti odgovorn. urednika, ki ne odgovarja tem določbam. — Cl. 2. določa, da ima prefekt pravico posvariti odgovornega urednika lista (in to ne glede na kazensko postopanje, ako je potrebno) v sledečih slučajih: a) ako dotični list z nerazsodnimi ali tendencioznimi vestmi ovira diplomatsko delovanje vlade v inozemstvu ali škoduje državnemu kreditu v notranjosti ali v inozemstvu ali razbuja neutemeljeno zamerjenost med prebivalstvom ali kakorkoli moti javni red; b) ako list s članki, pojasnili, pripombami, naslovi, slikami in okrasi hujska k zločinu, k razrednemu sovraštvu, k nepokorščini napram zakonu in oblastem naredbam, ako moti disciplino službenecv kake javne naprave, ako poopira interese inozemskih držav, tonov in zasebnikov na škodo italijanskih interesov, ali ako sranoti domovino, kralja, vladarsko hišo, papeža, državno vero, državne ustanove in oblasti ter prijateljske države. Svarilo se izreče z utemeljenim odlokom po zaslišanju mnenja komisije, ki je sestavljena iz enega sodnika, katerega imenuje prvi predsednik tribunala, iz zastopnika drž. pravdnika, katerega imenuje glavni pravdnik pritožnega sodišča, in iz enega zastopnika časnikarskega stola, katerega imenuje krajeno časnikarsko združenje, kjer obstoja. Komisija je imenovana za dobo enega leta. — Cl. 3. Prefekt ima pravico po zaslišanju mnenja omenjene komisije proglasiti s posebnim odlokom odgovornega urednika za odstavljenega. Dalje ima prefekt pravico odreči priznanje nekakega odgovornega urednika listu, katerega prejšnji odgovorni urednik je bil v dobi dech let dvakrat obsojen radi prestopka, zagrešenega potom tiska, na šest mesecev ali več ječe ali ako je bil od prefekta v teku enega leta dvakrat posvarjen. Proti tozadebnemu odloku je dovoljena pritožba na ministrstvo za notranje stvari in proti odločitvi tega poslednjega na IV. odsek državnega sveta, kolikor bi šlo za kršitev zakonov, nekompetenco ali preokračanje oblasti. — Cl. 4. Pričužni odlok stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljen v uradnem listu »Gazzetta Ufficiale«.

Vsa javnost razburjena.

Dekret je stopil takoj v veljavo. Za vsakogar, ki pozna zlasti naše sedanje politične razmere, je jasno, da je hotela vlada s tem odlokom zadati opozicijskim strankam težak udarec. Kakor znano je bil ta dekret ze 12. julija 1923 podpisan od kralja, toda je ostal v Mussolinijevi miznici. Ko se je namreč lansko leto doznalo za ta odlok, je nastal v vsej javnosti tak silen odpor, da je smatral Mussolini za prikladnejše in umestnejše ga ne izdati. Umevno, da je zato sedaj tembolj razburil vso javnost sklep ministrskega sveta, da se odlok ponovno sprejme in takoj uveljavi.

Glavno orožje opozicije je časopisje. S tem odlokom se pa hoče ravno časopisju zamašiti usta. Kakor je iz besedila odloka razvidno,

sme prefekt odgovornega urednika posvariti. Po dvakratnem posvarjenju mu sme odvzeti pravico nadaljnega podpisovanja za časopis in eventualno tudi ne dovoliti listu, da imenuje drugega odgovornega urednika. S tem je vladi omogočeno, da lahko samovoljno ovira izhajanje lista. Prefekt namreč ne misli in ne sme misliti drugače kot centralna vlada. In kako bo ta presojala izjave časopisja, si lahko jasno predstavljamo. Vlada bi pa ne smela biti napram opoziciji sodnik, temveč samo stranka.

Posledice.

Posledice novega odloka si lahko predstavljamo. Saj vemo iz mnogih bridkih izkušenj le predobro, kaj si lahko prefekt predstavlja za »protidržavno«, za »motenje javnega mira«, za »podpihovanje« i. t. d. Vsaka odkrita in postena kritika vladnih odredb se da spraviti pod eden ali drug tak naslov. Če zagreši prefekt kak prestopek, potem ne bo on kaznovan, temveč časopis, ki bo ta prestopek primerno in javno grajal. Zakaj ne delujejo v teh slučajih državni pravdniki in sodišča? Njim pritiče vendar nadzorstvo nad časopisjem in oni morajo skrbeti, da se prestopki in zločini časopisja kaznujejo. Novi zakon niti ne določa, da se mora ovreči sklep prefekture, oziroma notranjega ministrstva, s katerim se hoče vdusiti kak časopis, če ga sodišče oprsti pregreska, ki se mu očitajo. Kaj pomeni to? Državni upravi so odprta vsa vrata, da lahko samovoljno gospodari in časopisje je odtegnjeno zakoniti in naravni pristojnosti sodišč. Svoboda časopisja, ki je že itak omejena po splošnem kazenskem zakoniku, je s tem dejstveno odpravljena.

Kako sodi o tej odredbi opozicija in tudi časopise, ki je kolikor toliko ljubimkovalo s fašizmom, si lahko mislimo. Vodstvo časnikarske zveze je že sklenilo oster protest proti temu nečloveškemu sklepu.

Kakšen uspeh bo imel ta naskok vlade na opozicijo je težko presoditi; dvomljiv je vsekakor. Mussolini sam je še pred kratkim izjavil v zbornici, da je odlok proti svobodni tiskarici nekaj izjemnega in se je ponašal, da ga dozdaj ni pustil objaviti.

LESTVA.

Zivimo v čudnih časih. Ali ni svet na glavo postavljen? Veliki tatovi so danes »amni gospodari«, mojstre sleparije imenujejo »kneze produkcije«, politični močniki so »narodni junaki«, ministrske lažnike slavijo kot »spokobne politike«, cetrolovci, ki imajo v omari pripravljenih devetast zastav so »narodni in uidevni ljudje«. Pred našimi očmi se rušijo vsa velika in priprava načela poštenja. Le eno je ostalo trdno v tem vesoljnem polomu znaničar: čile, lestva se vzpenja v oblake in po tej lestvi plezajo, se potiskajo, bore se za vsiki klm, veliki in majhni, tosti in suhljati, stari in mladi pošteni, »nove dobe«.

Hipoma pa se je ogromna lestva

stresla in zamajala. Oglušen krik je napolnil deželo. Kaj se je zgodilo? Mrtvaška roka je z orjaško močjo zgrabila lestvo prav pri temeljih in zdaj cepajo plezalci prav z vrha v globočino ko gnile hruške. Obledeli so plezalci, kri jim je zastala v žilah: Ali se bo lestva zrušila: tako prašujejo s plahimi očmi deželo.

Dežela pa je tiha ko grob. Množice se sklanjajo v trdem delu h zemlji in molče prisluskujejo... Ljudstvo upa, da se bo po teški preiskavi iz krvi in bolečin dvignila zavest, da ni miru, ne svobode, ne veličine brez poštenja in načel.

Ko se ta zavest prebudi, bo orjaška lestva zgrmela na tla.

DNEVNE VESTI

NOVE NAPOVEDI DAVKA NA ZEMLJIŠKI DOHODEK.

(Glej »Pouk davkoplačevalcem« v »Gor. Straži« št. 48 z dne 23. junija 1924).

»Goriška Straža« je že v št. 48 dne 23. junija 1924 poročala pod naslovom: »Pouk davkoplačevalcem«, da zamorejo davkoplačevalci do 31. julija 1924 vložiti nove davčne napovedi za davek na premoženje premoženje in tudi za davek na zemljiški dohodek. Neki slovenski list je poročal, da se ne smejo vlagati nove davčne napovedi za davek na zemljiški dohodek letos do 31. julija, temveč šele v letu 1925. Nekatera županstva tudi niso hotela sprejemati tozadavnih vlog na davkarijo. Dobil se je celo župan, ki je trdil da se »Goriška Straža« laže. Da ne bo v tej važni gospodarski zadevi nobene zmotne, poročamo da je bilo navodilo »Goriške Straže« popolnoma točno in pravilno. Danes je prejelo uradništvo »Goriške Straže« uradno obvestilo od Kr. Finančne Intendancice za Furlanijo, ki se glasi:

V smislu zadnjega odstavka čl. 9 in čl. 15 priloge C. k kr. odloku od 22. maja 1924 št. 804 je določeno, da se smejo zemljiški dohodki, ki so bili ugotovljeni, oziroma napovedani za leto 1924, popraviti tudi pred potekom dveh let. Vsake dve leti smejo namreč drugače davkoplačevalci v smislu določbe čl. 1 zakona z dne 2. maja 1907 št. 422 spreminjati davčne napovedi.

Zatorej smejo davkoplačevalci vložiti do 31. julija 1924 prošnje, da se jim zemljiški dohodek popravi (zniža) in to za davek na zemljiški dohodek za leto 1925.

Videm 8. julija 1924.

Intendant: Sperti.

ČETVORICA LJUBEZNIJIVIH ZENSK.

Italijanski časopisi pišejo danes že o štirih »uglednih« ženskah iz višjih krogov, ki so pridno zahajale v palačo notranjega ministerstva Viminale. Ena je bila zaljubljena v Rosstija, dve sta se posebno zanimali za generala

De Bona, četrta pa je bila posebno udana Duminiju. Poleg zaljubljenosti je imela vsaka izmed štirih žensk tudi poseben delokrog. Ena se je posebno zanimala za oddelek, ki podeljuje odlikovanja, druga za koncesije i. t. d. Domneva se, da so bile še druge dame, ki so imele svoje zaščitnike in zaljubljenec v palači notranjega ministerstva. Ne bo dolgo, da bomo lahko poročali še o drugih, kajti žensko kmalu vse izdajo.

TUDI DENAR SO VZELI.

Matteottiju je poslala mati malo pred umorom 8000 lir potom čeka. Ček je Matteotti zamenjal pri neki rimski banki, a denarja ni uporabil. Zato pišejo italijanski časopisi, da so zločinci poleg dokumentov, odnesli Matteottiju tudi teh 8000 lir.

DALEC SMO PRIŠLI.

Nikoli se nam ni niti sanjalo, da se bomo morali Slovenci sramovati pred afrikanskimi plemeni. In vendar je tako! Člen prvi kr. odloka z dne 31. januarja 1924, ki urejuje šolstvo v italijanskih kolonijah, določuje:

»V Cirinajki in v Tripolisu zamore kolonialno ministerstvo v sporazumu s krajevno vlado ustanoviti sledeče šole:

- 1) italijanske šole za vse državljane;
- 2) arabske šole za pripadnike muslimanske vere?

Arabcem dovoljuje država šole v domačem jeziku, našo slovensko šolo pa je uničila z Gentilejevo reformo, ki določuje, da se mora vsako leto v onem razredu več uvesti popolnoma italijanski pouk. Državna vlada bo morala uvideti, da je nasilstvo nad naravnimi pravicami naroda nevzdržno.

SVILOREJA NAPREDUJE.

Na goriškem trgu je bilo letos prodanih 208 kvintalov svilodov za 496.235 lir. Srednja cena za kg. je bila L. 23.

GOSPODARSTVO RUSIJE.

Na kongresu komunistične internacionalne je poročal predsednik sovjetske vlade Rikow o ruskem gospodarstvu. Iz tega poročila posnamemo, da je ruska industrija v splošnem dosegla

48% predvojne industrije, da so industrije, ki predelujejo izdelke, dosegle 50%, ter da je tekstilna in elektrotehnična industrija že dosegla predvojno stanje. Število zaposlenega delavstva v industriji znaša 2 milijona in 600 tisoč, polovico več ko v letu 1922. Delavske plače so zrastle na 60 odstotkov in se še vedno boljšajo. Rusija bo izvozila v tem letu 200 milijonov pudev žita.

DRAGOCENO ZNAMENJE.

Na mestu, kjer so zločinci ugrabili Matteottija, je postavljen križ. K temu znamenju romajo Rimljani brez razlike stanu in mišljenja kot na božjo pot. Tam polagajo vence, a verni in pobožni tudi molijo. Varuhi javnega reda imajo s posetniki mnogo dela in večkrat so ž njimi preosorni.

POZDRAVI IZ FLORENCE.

Slovenski fantje od 6. stotnije sanitejev pošiljamo iskrene pozdrave »Goriški Straži« in po nji vsem dragim znancom.

Leban Venceslav, Stržišče — Kovač Franc, Znojile — Jug Ivan, Ušnik — Stanič Ivan, Ajba — Škravoj Franc, Opčina — Rošič Jožef, Logja — Fon Anton, Srpencia.

RUSI SO ŽEJNI.

V zadnjem času se je zahotelo ruske-mu človeku po žganju, »samagonki«. Nastalo je nebroj tajnih tovarn za pridelovanje vodke. Ruski uradni list »Izvestija« poročajo, da je ruska vlada zaprla v treh mesecih 5000 tajnih tovarn in aretirala nad 7000 oseb, ki so se pečale s trgovino žganja.

SPLOŠNO SLOV. ŽEN. DRUŠTVO V GORICI

je s svojo mladinsko prireditvijo dne 6. t. m. prekinilo do septembra svoje društveno delovanje. Prisrčno se zahvaljujem vsem onim, kateri so na katerikoli način pripomogli, da je ta prireditev takó zadovoljivo uspela: dramatičnemu krožku za sodelovanje in posojene kulise, učitelju mand. krožka G. Kozmi za brezplačno dirigiranje takó dobro proizvedenih točk, vsem našim malim igralcem in igralkam in zlasti pa njihovi učiteljci, gñni. Erženovi, katera je našla v svoji ljubezni do stvari kljub veliki zaposlenosti oni za učenje potrební čas. Zahvaljujem se sl. občinstvu za obilni obisk, s katerim je pokazalo, da ga ne straši niti izdelredna vročina, kadar gré za dobro stvar. — Vam pa, odbornice, je bila najlepša zahvala blesk v očih vsakega otroka, ki se je oni večer vračal srečen in zadovoljen domov.

Predsednica.

DELO DEŽELNEGA UPRAVNEGA ODBORA V VIDMU.

Deželni upravni odbor je na seji dne 8. julija odobril:

1.) Občini Solkan plačilo dolga pri deželni aprovizaciji;

2.) Kanalu je odobril pravilnik davka na živino;

3.) Medani pravilnik in tarifo davka na živino;

4.) Istotako občini Kal;

5.) Biljam pravilnik davka na vozove in posle; Vrtojbi uporabo denarja, vloženega pri Montu pod hranilno knjižico; Čerčičam in Biljani pravilnik davka na živino; Cerknemu staveni pravilnik; ravnotako je odobril še drugim slovenskim občinam pravilnike za razne davke.

ZASLEDILI SO TICKE.

V Vidmu je policija zasačila bando ponarejevalcev denarja. Aretirala je nekoga Cavallija, ki je kmalu priznal, da je njegovo pravo ime Fortunat Sarogio. Priznal je tudi, da je bil že obsojen od milanskega sodišča na 15 let ječe zaradi ponarejevanja denarja. Čedna družba je ponarejevala bankovce Banke d'Italia po 1000, 500, 100 in 50 lir.

SEJA GORIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Jutri (petek) ob 6 uri zvečer bo javna seja goriškega občinskega sveta v dvorani občinske hiše Corso Verdi št. 29. Med drugim bo seja razpravljala tudi o priključitvi šempeterske in podgorske občine k goriškemu mestu. Gospod goriškim občinskim svetovalcem lahko povemo, da ni v Šempetru in v Podgori pametnega človeka, ki bi bil za priključitev teh dveh občin k Gorici. Čemu tudi? Šempeterci in Podgorci zamorejo sami vzdrževati svoje občine, zato pa niso bili rojeni, da bodo plačevali stare in nove dolgeve goriškega mesta ter da bodo plačevali višje davke kot jih plačujejo danes. Če sta tudi gospoda viteza Galevisig in Pternelli vneta borca za načrt goriških očiakov, povemo na tihem, da je njihovo mnenje brez vsake veljave, ker je popolnoma nasprotno občinarjem. Vitezi, baroni, grofi in knezi so bili vedno proti ljudstvu, zato se tudi šempeterskima vitezoma ne čudimo.

VAŽNO ZBOROVANJE.

Včeraj se je vršilo v Trstu zborovanje zastopnikov Trsta, Gorice in Pulja, to je treh mest, ki imajo šolsko avtonomijo. Nas Slovence zanima zelo, če je župan Bombig, ki je zastopal goriško mesto na zborovanju poročal o nezadovoljnosti goriških Slovencev z mestno ljudsko šolo. Ali bodo gospodje starešine goriškega mesta že enkrat pravični nasproti slovenskemu življu, ki vrši tako točno dolžnosti meščanov pri plačevanju občinskih davkov! Duh pravičnosti, ki se je zbudil v italijanski javnosti ob smrti Matteottijeve se mora predvsem izražati v odnosu do otrok narodnih manjšin. Ni dovoljeno ubivati naroda in njegovega nedolžnega naraščaja.

je bil ta Kos. Pot do slapa je opisoval tako zvito, da je Stanič najel ribiča ob jezeru in mu plačal en goldinar za pol ure trajajoči prevoz.

Ko so izstopili iz čolna, so sliše dobro četrto ure v breg po vozni poti skozi krasne gozdove in prišli so potem še po zadnjem strmcu do slapa.

»Obdani od gostega gozda slišimo«, — je pisal, živo obnavljajoč čarobne vtise ob Savici — »kako na desni pod nami buči Savica. Zgoraj v ospredju bobni slap kakor grom. Ko pridemo iz gozda, imamo pred seboj krasen »spomenik«.

Spomenik je postavil nadvojvoda Ivanu Zois, ki je imel svoje fužine v Bohinju. Stanič ga je površno pogledal, obesil nani svoj barometer in termometer in opazoval slap.

(Dalje).

Cerovškov gospod.

Življenje Valentina Staniča
(Spisal Joža Lovrentič)

Tako je popisal banjski gospod prvi del svoje poti in se oddahnil. In ko je drugič spet sedel za mizo, je popisal, kako je šel iz Bistrice in prišel na Bled, kjer je prenočil v znanem hotelu na spodnjem kraju jezera »Pri Petranu«. Pa ni dolgo spal. Ob 2 uri je že vstal in se odpravil, — »per pedes apostolorum« — peš na daljno dolgo pot. Nad jezerom je ležala megla, v nočno tišino so šumeli jezerski valovi in prvi petelini so se oglašali. V megli in pod oblačnim nebom je prišel do Save in preromal leško in radovljiško polje in prišel do Trziča, se vspel mimo Sv. Ane na Ljubelj, od-

koder se mu je nudit krasen razgled. Preletel je vse hribe, ki jih je v dijaških letih prehodil. In s sladko otožnostjo se mu je ustavil pogled na Celovec, kjer je »pred 18 leti preživel svoja mladostna leta«. »V precejšnji revščini sicer, a veselje v Apolonovem dvoru se ne more primerjati onemu, ki sem ga tedaj užival«, je zapisal.

In je prišel v Celovec, kjer ga je generalni vikar grof Hohenwart najprisereneje sprejel. Menila sta se o prošlih letih prijateljsko-prisrčno in se je razkazal gostitelj svoje prirodoslovne zbirke, ki jih je banjski gospod navdušen občudoval. Rad bi bil ostal delj v Celovecu, a čas mu je bil odmerjen in vrnil se je po isti poti — samo čez Zelenico — na Bled.

Danilo se je, ko je potoval po dolgočasni, le po ogledarjih oživljeni dolini proti Bistrici. Solnce se ni razpodelo goste megle, ko je pri-

šel na Bistrico, kjer bi rad dobil konja, da bi se peljal ali jezdil k slupu Savice, a ni mogel nobenega najti. Konečno je s pomočjo tamonjega oskrbnika le iztaknil pri nekem kmetu enega, a brez sedla, katerega pa mu je posodil oskrbnik. Kmet je zahteval 3 goldinarje samo za ježo do komaj tri ure oddaljenega slapa, odkoder je menil iti Stanič na Triglav. Dal bi mu jih bil, a ker je kazal kmet s svojim obnašanjem tudi razžaljivo ošabnost, ki je goriški človek v banjskem gospodu ni mogel prenesti, mu je dal nekaj za zamudo časa in šel peš.

Moral je preko vasi Jereke, kjer se je z nasvetovanim vodnikom Kosom dolgo pogajal. Moz je bil trd: vse ugodnosti mu je moral obljubiti in še da bo njega in ženo na Banjskih pogostil, ko pojmeta na Sveto Goro, kamor sta bila enkrat namenjena iti. In se izkorisčevalen

NAPAD NA POSLANIKA.

Neki romunski študent je izvršil revolverjski napad na romunskega poslanika v Londonu. Oddal je nanj dva strela. Poslanik je bil ranjen. Študenta so na mestu aretirali.

EDINO PAMETNO.

Politični tajnik florentinskih snopov Mendolini je napovedal ravnateljju „Popola“, glasila italijanske ljudske stranke, Donatiju dvoboj. Donati je dvoboj odklonil, ker je po svojem verskem katoliškem prepričanju proti dvobojevanju. Ali ne zadostuje kazen ski zakon v obrambo časti vsakomur!

OBČNI ZBOR ZADRUŽNE ZVEZE V GORICI.

Danes (četrtak) se je vrnil v prostore Zadrugne zveze v Gorici redni občni zbor. Udeležba je bila velika. Videl smo zastopnike iz Idrije, Sp. Idrije, Bovškega, Tolminskega, polno za stopstvo zadrug v gorški okolici, na Vipavskem in na Krausu. Velika udeležba je dobro znamenje, da se dežel-

vedno bolj zaveda važnosti zadrugne štva. Natančnejše poročilo prinesemo prihodnjik.

Gospodarstvo.

TRŽNE CENE V GORICI.

Dne 10. julija so bile na gorškem trgu sledeče cene: korenje 0.60-0.80, čebula 0.80-1 l., navaden fižol 2.40-2.60, koks 3 do 3.40, salata 0.80-1, grah 0.80-1.20, krompir 50-60 vin., radič 60 vin. do 1.60, špinata 0.50-0.80, fižol v strožju 50 do 80 vin., vrzote 1.30 do 1.50, bučice (cukete) 10-30 vin., črešnje 2.60 do 3 lir, maslo 13 do 15, mleko 1 do 1.20, med v satju 8 do 9 lir, ostali med 10-12, jajca 55-60 vin., pesa 30-50, hruške 1.50-2.60, paradižniki 1.20-1.40, jabolke 1.40-1.80 l., breskve 5-6 lir.

VALUTA.

Dne 9. julija si dobil na tržaški borzi: za 100 avstrijskih kron lir 0.34, za 100 češkoslovaških kron lir 69, za 100 dinarjev lir 27.70, za 1 dolar 23.60, za 100 franc. fr. lir 120.25, za 100 švicarskih fr. lir 420.

Kaj je novega na deželi?

IZ SOLKANA.

Tik ob državni cesti, nasproti Lenasijevi palači je odprta jama za vodo. Danes v četrtek zjutraj je šel neki delavec, ki je služben pri stavbinskem mojstru Matteriolliju v to jamo po vodo. Reče se je kar prestrašil, ko je zaljeto mesto vode truplo malega otročiča, ki je plavalo na vrhu vode. Otrok je bil v vodi več kot teden dni. Ne ve se, če je novorojenček.

V isti ulici je en razred ljudske šole, zato je potrebno, da se jama takoj zakrije, da bi ne bilo še drugih nesreč. Slavni komisar, razmahni svoje ude.

— V pondeljek se je zgodila v Solkanu pri svetogorskih kolonah druga velika nesreča. Neki tovorni avtomobil (pravijo, da je avtomobil last trvdke inž. Ribl-Mauri) je povozil nesrečnega Blaža Gomiščeka, očeta peterih mladoletnih otrok. Na poti v bolnišnico je reče izdihnil svojo dušo. Baje je to nesrečo povzročil isti avtomobil, ki je pred meseci smrtno povozil gostilničarja Stefana Kanclerja. Pričakujemo, da bo trvdka toliko poštena in človeška, da bo plačala primerno in zadostno odškodnino prizadetim vdovam in otrokom. Umazano bi bilo od trvdke, če bi silila revne družine v tožbo.

IZ RENČ.

Vse Renče se zgražajo nad postopanjem tukajšnjega fašista Albe. V soboto ob 10. uri dopoldne je prišel k posestniku Arčonu št. 296 in je samolastno odkril streho ter odnesel pločevino, ki jo je Arčon že plačal tehničnemu vojaškemu oddelku pri obračunov. Arčonova žena je ugovarjala proti nezastlišanemu postopanju moža, ki bi hotel živeti udobno na račun drugih in je bila pripravljena dokazati s poterdilom, da je dotični vojni material že plačala. Vsi ugovori niso nič izdali. Alba je pločevino odnesel in prodal takoj nekemu domačinu. Kaj pravi komisar Grazianj k temu? Naj napravi v občini red, drugače bomo napravili druge korake pri višjih oblastvih.

AJDOVSČINA.

Kakor smo že poročali priredi tenorist zagrebške opere G. Mario Simenc, v nedeljo dne 13. t. m. v dvorani g. Bratine pevski koncert. G. Simenc, ki si je pridobil povsod, kjer je nastopil izredne simpatije, bo tudi pri nas postal najlepše točke iz svojega velikega repertorja. Spored je sledeči:

1. a) I. Miel: Človeka nikar, b) Prochazka: Poslednja noč, 2. a) Grieg: Ljubim te, b) Narodne pesmi. — Od-

mor. — 3. a) M. Vilhar: Mrtva ljubav, b) Puccini: Aria iz opere „Tosca“, c) A. Boito: Aria iz opere „Mefistofele“, 4. a) G. Verdi: Romanca iz opere „Aida“, b) B. Smetana: Aria iz opere „Prodana nevesta“, c) Leoncavallo: Arioso iz opere „I Pagliacci“.

Začetek točno ob 8. uri zvečer. Opozarjamo zamudnike, da se bo koncert točno pričel in bodo morali oni, ki pridejo prekasno čakati pred zaprtimi vrati do prihodnje točke.

VRTOJBA.

Pri nas bo slovesen sklep obrtnodajevalne šole v nedeljo dne 13. t. m. ob 10. uri. Po otvoritvi se razdele učencem obiskovalna izpričevala. Ob tej priliki se otvori tudi razstava šolskih izdelkov vseh vajencev; odprta bo do 8. ure zvečer. Vabljeni so vsi domačini in okoličani, da si jo ogledajo.

Vodstvo.

BILJE.

Pevski zbor iz Bilj ponovi dne 13. junija t. l. „Vodopivčev koncert“ v prostorih Kmetijskega društva v Biljah ob 5. pop. s sledečim sporedom:

1. M. Elizabeta: Pozdrav, 2. S. Gregorič: Naročilo meš. zbor, 3. S. Gregorič: Vojaci na potu meš. zbor, 4. S. Gregorič: Pogled v nedolžno oko, ž. va slika s petjem, 5. Luiza Pesjakova: Poletje, otroški zbor, 6. Luiza Pesjakova: Gospodične in dekleta, prizor s petjem. — Odmor. — 7. S. Gregorič: Slavnostna pesem, mešani zbor, 8. J. Lovrenčič: Jaz bi rad rudečih rož meš. zbor, 9. C. M. Vuga: Pri znamenju, prizor z žens. zborom, 10. C. M. Vuga: Vino in voda, prizor z meš. zborom, 11. S. Jenko: Balada: Knezov zet, mešan. zbor. Vstopnina: Sedeži I vrste 5 L II vrsti 4 L, III vrsti 3 L, Stojišča 2 L.

K obilni vdeležbi vabi Odbor.

Naše Kmetijsko društvo se sedaj, ko je v lastni hiši, zelo lepo razvija. Gostilna gre prav dobro, ker prodaja po ceni izvrstno kapljico. Trgovina je tudi vzorna in ima od dne do dne več odjemalcev. Blago je vedno prvovrstno, cene najprimernejše in postrežba tudi točna. Očitno zadrugna misel pri nas v Biljah nima slabega temelja. Želimo našemu delavnemu društvu, da vstraja na sedanji poti, ker bo razvoj našega društva brezdvomno dobro vplival na gospodarski položaj cele občine.

GRAHOVO OB BAČI.

Preljuba „Gorška Straža“. Naznanjamo ti, da je pri nas prav lepo vreme. Košnja gre lepo od rok, tudi srp

se že bliska. Na žito je poleg sadja toča še največ vzela. Kot si nam naročila, predraga „Gorška Straža“, smo se glede toče obrnili na županstvo. Tam so gospodje še dosti potrpežljivi, le o „Gorški Straži“ pravijo, da laže. Prav posebno so se jim zamerili dopisniki, ki so v Gorški Straži tako lepo naslikali ustanovitev grahovskega fašistovskega krožka. Naj jih le iščijo: saj nas je precej in nismo daleč in se nikogar nič ne bojimo. Mi smo le hoteli razširiti njihovo slavo po celi Gorški. Zdej pa vidimo, da jih je sram. Pravijo, da se menda list odpadnikov pritožuje, da med grahovskimi snoparji ni vse v redu. Tudi nam se tako zdi. Zato nasvetujemo našemu gospodu županu, naj bi župansko in predsedniško čast po bratsko delil z gospodom oštirjem vrh vasi, pa bo morda več medsebojne zastonosti. Zdi se nam tudi, da je šla vsa stvar vendarle prehitro, ko so zbirali tiste Grahovce, ki „niso proti državi“. Tudi mi nismo proti državi. Zato se nam zdi, da lahko z mirno vestjo vpišete v grahovski fašistovski krožek vso grapo.

Mi Grahovci.

IZ SELA NA VIPAVSKEM.

Kot povsod, tako se tudi v naši vasi marsikaj spreminja. Pred letom smo imeli lepo društveno življenje kot v malokateri vasi, ako pa danes pogledamo, vidimo samo nazadovanje. Od kar so nam oblasti vkinile naše „Bralno društvo“ se nobeden ne zmeni za kaj dobrega. Samo malce dobre volje, pa bi bilo vse v najlepšem redu. So tudi drugje društva vkinjena, toda vseeno se gibljejo. Pri nas pa tega ni mogoče. Kaj je temu vzrok? Naša mladina se le preveč vdaja igri, pijači in plesu. Žal, da so se tudi starejši ohladili za društveno delovanje. Ako ne bodo stari dajali lepega vzgleda kako moramo pričakovati to od mladine. Pretečeno nedeljo smo praznovali slavnost sv. Cirila in Metoda. Pa letos je bilo praznovanje dokaj žalostno. Ravno ta praznik bi morala naša mladina z možni vred najbolj upoštevati in nekoliko premisliti. Fantje, možje in dekleta zganite se, dokler je še čas! Ali nimate več srea in duše, da pustite, da se petletno delovanje nadomešča z javnimi plesi. Čemu imamo knjige? Čemu so časopisi? Čemu toliko pesmi? Čemu imate glasove, da ne pojeje? Kaj je lepšega kot ubrano petje. Ali vas nič ne gane ko slišite, kako drugod delujejo? Zakaj bi se tudi pri nas ne delalo, ko je nuja potreba? V nedeljo pri sv. maši je bila lepa prilika slišati mnogo lepega in pomembnega. G. pridigar nam je marsikaj povedal, kar nam ostane v spominu. Cerkevni pevski zbor iz Batuj pa nam je pokazal, kaj zamore dobra volja. Vso pohvalo zasluži. Se je čas da se poprimemo zopet dela, le osebnosti pustimo na stran, ker sloga jači, nesloga tlači.

S TRNOVSKIH GOR.

Po 14 letih smo imeli preljubljene nadpastirja med seboj. Povsod je bil slovesno sprejet. Ljubezen in spoštovanje, ki sta nam prihajali iz srca, sta se izražali v pesmih in napisih n. pr.:

Dobrodošli naš vladika!
Blagoslov nam dajte vsem!
Saj ste Vi edina dika
Našim krajem in ljudem.

Pri predzadnji vizitaciji se mu je namreč najvišja župnija v naši škofiji z njenim planinskim zrakom in s posebnostjo na naše snežnike (Triglav, Mangart, Krn, i. t. d.) tako dopadla, da si je hotel sezidati na že odločenem gričku poletno vilo. V Cepovanu je bil sprejem pod slavaloki z najslajnejši. V nedeljo se je steklo dol mnogo vernikov in okoli 200 birmancev. V prostorni in lepi cerkvi je pel med škofovo sv. mašo že dobro znani

pevski zbor pod vodstvom organista g. Martina Podgornika prekrasne pesmi, na kar je sledila škofova pridiga, ki je segala vsem do srca.

Prosvetna zveza.

Popravek. V zadnji okrožnici tel. odseka za tekmo v Batujah se je vrnila pomota v načrtu tekme, in sicer:

Določba pod št. 1 (skok v daljavo z zaletom) se glasi pravilno 4.20 m 10 točk, nadalnje številke 3.30 m, 3.10 m ne pridejo v poštev, velja pa 4.20 m 10 točk in za vsakih 10 cm manj 2 točki manj, kakor stoji v spodnji številki I. Določba pod številko 2 (skok v višino z zaletom) 1.30 m 10 točk, nadalnje številke 1.25 m 6 točk, 1.20 m 4 točke ne pridejo v poštev, temveč velja vsakih 5 cm manj 2 točki manj kakor stoji pod številko 2. Pri prostih vajah se šteje 12 točk pri I. in II. vaji namesto 11 kakor stoji v okrožnici.

Ta popravek naj odseki vzamejo na znanje. Ponovno opozarjamo odseke, naj se dobro pripravijo za tekmo in se je udeležijo v polnem številu.

Gospodinski tečaj se otvori v nedeljo dne 13. jul. Udeležence naj se zgledajo do 6 h zvečer. Podrobni pogoji so navedeni v rešitvi prošnje.

„Naš čoln“ pozna že vsa dežela. Je pa še nekaj vasi, kjer ni uti eden naročen na to vzorno društveno glasilo. Čudimo se, da ni v teh krajih vsaj enega zavednega fanta in dekleta, ki bi agitirali za krasen list. Značiti je v teh vaseh preveč gostlin in plesov! — Dopise za julijsko številko je treba poslati vsaj do 20. t. m.

Telovadni nastop pripravlja za 27. julija batujski odsek. Člani, ki bi hoteli nastopiti pri tekmah in telovadbi, naj upoštevajo tozadevno okrožnico.

Pevski zbori, ki bi želeli slišati izvedbo „Vojaci na potu“, naj gredo v nedeljo pop. na koncert v Bilje.

SIMENCEVA KONCERTA.

Opozarjamo ponovno na koncerta opernega tenorista, našega rojaka g. M. Simence, ki se bosta vršila: prvi v Gorici v soboto dne 12. t. m. ob 8 in pol zvečer v dvorani Trgovskega doma, drugi v Ajdovščini v nedeljo dne 13. t. m. ob 8 uri zvečer v dvorani g. Bratine.

Predprodaja vstopnic za goriski koncert v prodajalni Kat. Tisk. D. Zanimanje za koncert je splošno, priskrbite si zato čimprej vstopnice!

Kje je morilec?

Na grobu Antona Strancarja so vzcveteli prvi cveti. Rudeči cveti.

Ljudje se včasih spogledajo in prasujejo: Kje je morilec? Po Gorici pa se sprehajajo brhki gospodi v poletnih čevljih (kockasta oblika, zadnji kraj, Pariz), šetajo po Korzu, koketno obračajo glave in ne vedo nič, nič. Kdo je bil v Ajdovščini? — Ne vemo. — Ali ni bil advokat Verzequassi vodja te družbe? — Ne vemo. — Ali ste videli oberlajntanta mažarskih huzarjev? — Nič.

Ko si je Kajn po umoru pral krvave roke, ga je Bog poklical: „Kajn povej, kje je tvoj brat Abel?“ In Kajn mu je rezko odvrnil: „Mar sem jaz čuvvar svojega brata?“ Tako govorijo tudi sodobni Kajni.

Toda če oni molčijo, vpije grob do neba, in glas Nedolžnega trepetu v sredi njegovih rojakov.

Na grobu Antona Strancarja so vzcveteli rdeči cveti. Utrgajte jih in dajte jih svojim otrokom. Morda bodo njih otroci v visoki starosti dočakali dan, ko pride na svetlo resnica.

Robida.